

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-301/20 – 1

Lieta C-301/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 7. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 27. maijs

Kasācijas sūdzības iesniedzēji:

UE

HC

Atbildētāja kasācijas tiesvedībā:

Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG

Kasācijas instances tiesa [...] *Oberster Gerichtshof* [Augstākā tiesa] deponējuma [*Erlag*] lietā starp deponētāju *Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG*, 6900 *Bregenz* [Brēgenca], [...] un personām, kas pieteikušās deponējuma saņemšanai, – 1. VJ mantojums, 2. UE –, [...] izskatījusi šīs otrās personas, kas pieteikusies deponējuma saņemšanai, un HC [...] iesniegtās kasācijas sūdzības [...] par apelācijas instances tiesas *Landesgericht Feldkirch* [Feldkirhas apgabaltiesa] 2019. gada 28. janvāra lēmumu, ar ko apstiprināts *Bezirksgericht Bregenz* [Brēgenčas pirmās instances tiesas] 2018. gada 17. septembra lēmums [...], slēgtā tiesas sēdē pieņēma šādu

lēmumu

[oriģ. 2. lpp.]:

I. Pamatojoties uz LESD 267. pantu, uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

1) Vai Regulas (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (turpmāk tekstā – “Mantošanas regula”) 70. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uz nenoteiktu laiku – pretēji šajā tiesību normā noteiktajam – izdota apliecības kopija bez norādes par derīguma termiņa beigu datumu

- a. ir derīga un spēkā uz nenoteiktu laiku vai
- b. ir derīga tikai sešus mēnešus no apliecinātās kopijas izsniegšanas datuma, vai
- c. ir derīga tikai sešus mēnešus no cita datuma, vai
- d. nav derīga un nav izmantojama Mantošanas regulas 63. panta vajadzībām?

2) Vai Regulas (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (Mantošanas regula) 65. panta 1. punkts kopsakarā ar tās 69. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka apliecība ir spēkā attiecībā uz visām personām, kuras apliecībā konkrēti norādītas kā mantinieks, legātārs, testamentā izpildītājs vai mantojuma pārvaldnieks, un līdz ar to šo apliecību Mantošanas regulas 63. panta vajadzībām var izmantot arī personas, kas pašas nav lūgušas tās izdošanu? **[oriģ. 3. lpp.]**

3) Vai Mantošanas regulas 69. pants kopsakarā ar tās 70. panta 3. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāatzīst mantošanas apliecības apliecinātās kopijas leģitimējošā iedarbība, ja tās pirmās iesniegšanas reizē tā vēl bija derīga, tomēr tās derīguma termiņš ir beidzies pirms iestādes nolēmuma pieņemšanas, vai tomēr šī tiesību norma pieļauj tādu valsts tiesību normu, kurā noteikts, ka šai apliecībai jābūt derīgai arī nolēmuma pieņemšanas brīdī?

II. [...] *[omissis: tiesvedības apturēšana]*

Pamatojums:

A. Faktiskie apstākļi

Pamatlietas priekšmets ir personu, kas pieteikušās deponējuma saņemšanai, pieteikums izsniegt deponējumu, ko tiesa pieņēmusi glabāšanā. Deponētāja ir banka, kura lūdza tiesu pieņemt glabāšanā deponējumu, kas sastāv no naudas un vērtspapīriem, jo personas, kas pieteikušās deponējuma saņemšanai, attiecībā uz to bija izvirzījušas konkurējošus prasījumus un viņu tiesības nebija noskaidrotas.

Mantu, ko uzglabā tiesa, var izsniegt vienīgi uz visu personu, kas pieteikušās deponējuma saņemšanai, kopīga rakstveida pieteikuma pamata vai uz galīga, šajā gadījumā neesoša, tiesas nolēmuma pamata.

Pirmā persona, kas pieteikusies deponējuma saņemšanai un kas bija otrās personas, kas pieteikusies deponējuma saņemšanai, tēvs, 2017. gada 5. maijā nomira. Viņas pēdējā parastā dzīvesvieta bija Spānijā. Viņas mantojuma kārtošana notika pie notāra atbilstoši Spānijas tiesību normām.

B. Lietas dalībnieku argumenti **[oriģ. 4. lpp.]**

Pieteikuma iesniedzēji HC un UE kā sava tēva – pirmās personas, kas pieteikusies deponējuma saņemšanai, – tiesību pārņēmēji kopīgi lūdza izsniegt deponējumu. Kā pierādījumu tam, ka viņi katrs manto pusi no pirmās personas, kas pieteikusies deponējuma saņemšanai, mantojuma, viņi iesniedza apliecinātu kopiju no Eiropas mantošanas apliecības, ko Spānijas notārs izdevis, pamatojoties uz Regulas (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (Mantošanas regulas) 62. un nākamajiem pantiem, izmantojot Komisijas 2014. gada 9. decembra Īstenošanas regulā (ES) Nr. 1329/2014 (turpmāk tekstā – “Īstenošanas regula”) iekļauto V veidlapu. Šis akts tika izdots, pamatojoties uz pirmās pieteikuma iesniedzējas HC pieteikumu; tā aile “derīgs līdz” ietver norādi “uz nenoteiktu laiku”. Otrā pieteikuma iesniedzēja UE – otra mantinieka, kas saņem pusi no mantojuma – vārds ir minēts V veidlapas IV pielikumā līdzās pirmās pieteikuma iesniedzējas vārdam.

C. Līdzšinējā tiesvedība

Pirmās instances tiesa pieteikumu par deponējuma izsniegšanu noraidīja.

Apelācijas tiesa pieteikuma iesniedzēju iesniegto apelācijas sūdzību neapmierināja. Tā savu nolēmumu pamatoja ar trim šai lietai būtiskiem argumentiem.

1. Ar Eiropas mantošanas apliecības kopiju savas tiesības varot pierādīt vienīgi tā puse, kura lūgusi izdot šo apliecību, šajā gadījumā tāpat pirmā pieteikuma iesniedzēja.
2. Mantošanas apliecības bez noteikta derīguma termiņa izdošana esot pretrunā Mantošanas regulas 70. panta 3. punktā paredzētajam ierobežojumam laika ziņā. Tā esot pielīdzināma **[oriģ. 5. lpp.]** apliecībai ar parasto derīguma termiņu, kas ir seši mēneši no izdošanas datuma.
3. Lai varētu izpausties mantošanas apliecības kopijas leģitimējošā iedarbība, tās derīgumam laika ziņā esot jāpastāv ne tikai pieteikuma iesniegšanas brīdī, bet arī pirmās instances tiesas lēmuma pieņemšanas brīdī.

D. *Oberster Gerichtshof* ir jālemj par pieteikuma iesniedzēju kasācijas sūdzību.

Saskaņā ar Austrijas tiesību normām tiesas glabājumā esoša deponējuma izsniegšanu, par ko ir strīds šajā lietā, var atļaut (bez galīga lēmuma par deponējuma pieņemšanu) vienīgi tad, ja abas personas, kas pieteikušās deponējuma saņemšanai, iesniedz kopīgu rakstveida pieteikumu. Lēmuma pieņemšanai ir būtiski, vai Eiropas mantošanas apliecības kopija, kas iesniegta tiesvedības ietvaros, viena pati spēj pierādīt pirmās personas, kas pieteikusies deponējuma saņemšanai, mantinieku leģitimitāti.

Oberster Gerichtshof nolemj apturēt kasācijas tiesvedību un uzdot Tiesai Savienības tiesību jautājumus, kas būtiski lietas izspriešanai.

E. Piemērojamās tiesību normas

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi (Mantošanas regulas) interpretāciju.

Šajā lietā izšķiroši svarīgas ir šādas Mantošanas regulas normas: **[oriģ. 6. lpp.]**

63. pants:

Apliecības mērķis

[..]

2. Jo īpaši apliecību var izmantot, lai apliecinātu vienu vai vairākus no turpmāk minētajiem apstākļiem:

a) katra apliecībā minētā mantinieka vai – atkarībā no gadījuma – legātāra statusu un/vai tiesības un to attiecīgās mantojuma daļas; [..]

65. pants:

Apliecības pieteikums

1. Apliecību izdod pēc jebkuras 63. panta 1. punktā minētās personas pieteikuma (turpmāk “pieteikuma iesniedzējs”). [..]

69. pants:

Apliecības spēks

1. Apliecība bez kādas īpašas procedūras ir spēkā visās dalībvalstīs.

2. Tiek pieņemts, ka apliecībā precīzi uzrādīti apstākļi, kuri konstatēti saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem vai saskaņā ar jebkādiem citiem tiesību aktiem, ko piemēro konkrētiem apstākļiem. Tiek uzskatīts, ka personai,

kura apliecībā minēta kā mantinieks, legātārs, testamenta izpildītājs vai mantojuma pārvaldnieks, ir apliecībā minētais statuss un/vai ir tiesības vai pilnvaras, kas norādītas apliecībā, bez nekādiem citiem nosacījumiem un/vai ierobežojumiem, kas saistīti ar minētajām tiesībām vai pilnvarām, kā vien tie, kas norādīti apliecībā. **[oriģ. 7. lpp.]**

3. Tiek uzskatīts, ka jebkura persona, kura, rīkojoties uz apliecībā apstiprinātās informācijas pamata, veic maksājumus vai nodod īpašumu personai, kas apliecībā minēta kā tāda, kura ir pilnvarota pieņemt maksājumu vai īpašumu, ir veikusi darījumu ar personu, kas ir pilnvarota pieņemt maksājumu vai īpašumu, izņemot, ja tā zina, ka apliecības saturs neatbilst patiesībai, vai ja tā par to nezina rupjas nolaidības dēļ.

70. pants:

Apliecības apliecinātas kopijas

[..]

3. Izsniegtās apliecinātās kopijas ir derīgas ierobežotā sešu mēnešu laikposmā, kas apliecinātajā kopijā norādāms kā derīguma termiņa beigu datums. Izņēmuma gadījumos, kas pienācīgi pamatoti, izdevējiestāde var, atkāpjoties izlemt, ka derīguma termiņš ir garāks. Kad ir beidzies šis laikposms, jebkurai personai, kuras rīcībā ir apliecināta kopija, lai apliecību varētu izmantot 63. pantā norādītajiem mērķiem, ir jāpiesakās apliecinātās kopijas derīguma termiņa pagarinājumam vai jāpieprasa no izdevējiestādes jauna apliecināta kopija.

F. Prejudiciālo jautājumu pamatojums

1. Par pirmo jautājumu:

Eiropas mantošanas apliecības oriģināls pēc izdošanas paliek izdevējiestādes glabājumā. Pieteikuma iesniedzēji saņem tā apliecinātas kopijas, kas ir jāizsniedz saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) Nr. 1329/2014 V veidlapas 5. pielikumu. Veidlapas pirmajā lappusē, ievaddaļā ir norādīts, ka tā ir **[oriģ. 8. lpp.]** derīga līdz datumam, kas norādīts attiecīgajā ailē veidlapas beigās.

Ņemot vērā Mantošanas regulas 70. panta 3. punkta formulējumu, tiek uzskatīts, ka Eiropas mantošanas apliecības kopijas iedarbība principā pastāv tikai norādītā derīguma termiņa ietvaros [..]. Eiropas likumdevējs acīmredzami ir vēlējis nodrošināt, ka izdevējiestāde vienmēr saglabā kontroli pār aprītē esošajām mantošanas apliecībām, paredzot, ka juridisku darbību veikšanai tiek izsniegtas vienīgi tādas apliecinātas kopijas, kas ir ierobežotas laika ziņā. Ar šādu kopijas derīguma termiņu bija paredzēts novērst to, ka aprītē būtu kopijas, kas vairs neatbilst izdevējiestādē palikušajai mantošanas apliecībai, tātad nepatiesi atspoguļo faktus vai arī nav spēkā [..].

Katrā ziņā Eiropas mantošanas apliecības kopija ar neierobežotu derīguma termiņu, kāda iesniegta šajā gadījumā, Mantošanas regulā nav paredzēta.

Tas, kā tieši formulēta norāde par neierobežotu derīguma termiņu ietekmē Eiropas mantošanas apliecības kopijas iedarbīgumu, judikatūrā, ciktāl zināms, līdz šim nav aplūkots.

Izdevējiestādes noteiktu, laika ziņā neierobežoto iedarbīgumu būtu iespējams uzskatīt par pieļaujamu [termiņa] pagarinājuma izņēmumgadījumā saskaņā ar Mantošanas regulas 70. panta 3. punktu. **[oriģ. 9. lpp.]**

Tomēr šīs tiesību normas formulējums pieļauj arī iespēju piedēvēt šādam aktam ierobežotu iedarbīgumu, proti, parasto, maksimālo sešu mēnešu termiņu, un šādā gadījumā rodas nākamais jautājums par to, no kura datuma šis termiņš būtu jāaprēķina.

Visbeidzot – būtu jāapsver arī iespējamība, ka uz nenoteiktu laiku izdota mantošanas apliecības kopija neatbilst Mantošanas regulas 70. panta 3. punkta prasībām un ka šā trūkuma dēļ tai vispār nav leģitimējošas iedarbības.

2. Par otro jautājumu:

Saskaņā ar Mantošanas regulas 63. panta 1. punktu Eiropas mantošanas apliecību ir paredzēts izmantot mantiniekiem, kam citā dalībvalstī jāatsaucas uz savu statusu vai attiecīgi jāīsteno savas tiesības kā mantiniekiem. To izdod kompetentā iestāde pēc jebkuras šīs regulas 63. panta 1. punktā minētās personas pieteikuma.

Saskaņā ar Mantošanas regulas 69. panta 1. un 2. punktu mantošanas apliecība bez kādas īpašas procedūras ir spēkā visās dalībvalstīs. Tiek pieņemts, ka apliecībā precīzi uzrādīti apstākļi, kuri konstatēti saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem vai saskaņā ar jebkādiem citiem tiesību aktiem, ko piemēro konkrētiem apstākļiem.

Konkrētāk, tiek uzskatīts, ka personai, kura apliecībā minēta kā mantinieks, ir apliecībā minētais statuss un/vai ir tiesības vai pilnvaras, kas norādītas apliecībā, bez nekādiem citiem nosacījumiem un/vai ierobežojumiem, kas saistīti ar minētajām tiesībām vai pilnvarām, kā vien tie, kas norādīti apliecībā. Saskaņā ar Mantošanas regulas 71. apsvērumu **[oriģ. 10. lpp.]** apliecībai vajadzētu būt vienādam spēkam visās dalībvalstīs. Tai nevajadzētu būt izpildāmam dokumentam pašai par sevi, taču tai būtu jābūt pierādījuma spēkam, un būtu jāuzskata, ka tā patiesi apliecina apstākļus, kas konstatēti saskaņā ar mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem vai saskaņā ar jebkādiem citiem tiesību aktiem, ko piemēro konkrētiem apstākļiem.

Jautājums par to, vai pieteikumu par Eiropas mantošanas apliecības izdošanu var iesniegt tikai viens no vairākiem likumīgiem mantiniekiem, un par to, vai šādā gadījumā tā ir spēkā tikai attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju vai tomēr arī citas

tajā minētās personas tiesvedībā var atsaukties uz šo apliecību, lai pierādītu savu statusu, Mantošanas regulā nav skaidri reglamentēts.

Tiesību doktrīnā saistībā ar Mantošanas regulas 65. panta 1. punktu, ņemot vērā personu, kas ir tiesīgas iesniegt pieteikumu, dažādās vajadzības, par pieļaujamu tiek atzīta individuāla pieteikuma iesniegšana.

Attiecībā uz jautājumu, vai apliecības leģitimējošā iedarbība attiecas arī uz jebkuru citu mantošanas apliecībā minētu personu, kas nav pieteikuma iesniedzējs, tiesību doktrīnā lielākoties – kaut arī bez konkrēta pamatojuma – tiek pārstāvēts viedoklis, ka ikviena persona, kas ir tiesīga iesniegt pieteikumu (izņemot testamenta izpildītāju un mantojuma pārvaldnieku), var lūgt izdot tikai tādu apliecību, kas apliecina viņas pašas statusu [..]. Mantošanas regulas 70. pantā gan ir paredzēts, ka arī citām personām, kas nav pieteikuma iesniedzēji, **[oriģ. 11. lpp.]** var būt pamatota interese par kopijas izsniegšanu. Tomēr tas, vai uz šīm citām personām attiecas arī [apliecības] iedarbība Mantošanas regulas 69. panta 3. punkta izpratnē, pat ja tās pašas nelūdz kopijas izsniegšanu, ar to nav viennozīmīgi precizēts. Šajā ziņā jāņem vērā arī tas, ka personām, kas nav pieteikuma iesniedzēji, parasti pat nav iespējas piedalīties izdošanas procedūrā.

3. Par trešo jautājumu:

Jautājums par Eiropas mantošanas apliecības apliecinātas kopijas iespējamo iedarbību pēc tajā norādītā derīguma termiņa beigām īpaši nozīmīgs ir tad, ja ir iesniegta derīga kopija, bet iestāde savu uz to balstīto lēmumu vairs nepieņem derīguma termiņa ietvaros un puse, kas to iesniegusi, nekādā veidā nevar ietekmēt lēmuma pieņemšanas procesa ilgumu.

Šajā ziņā tiek pārstāvēts gan viedoklis, ka Eiropas mantošanas apliecības leģitimējošās iedarbības konstatēšanai pietiek ar to, ka kopija bija derīga pieteikuma iesniegšanas brīdī, gan pretējs viedoklis – ka kopijai ir jābūt derīgai arī iestādes lēmuma pieņemšanas brīdī. Abas šīs nostājas ir atspoguļotas arī judikatūrā. Līdz šim *Oberster Gerichtshof* trīs nolēmumos [..] ir paudusi uzskatu, ka ir pietiekami, ja apliecības derīguma termiņš nav beidzies pieteikuma iesniegšanas brīdī. Visi šie nolēmumi attiecas uz lietām saistībā ar zemesgrāmatu un tika pamatoti ar īpašu procesuālo tiesību normu Austrijas Zemesgrāmatu likumā.

Savukārt Vācijā *Kammergericht Berlin* [Berlīnes Augstākā tiesa] **[oriģ. 12. lpp.]** [..] nesen ir nospriedusi, ka mantošanas apliecībai ir jābūt derīgai vēl arī brīdī, kad, pamatojoties uz to, zemesgrāmatā tiek izdarīts ieraksts. Ar apliecības kopiju termiņa ierobežošanu iecerētā izdevējiestādes kontroles funkcija netiktu īstenota, ja ar to pamatoti ieraksti zemesgrāmatā varētu tikt veikti arī pēc tās derīguma termiņa beigām.

Šādā izejaspunktu dažādībā rodas principiālais jautājums, vai šī problēma – mantošanas apliecības apliecinātas kopijas derīguma termiņa izbeigšanās uzsāktas tiesvedības laikā – ir jārisina autonomi Savienības tiesību ietvaros vai tomēr šis

vērtējums ir jāveic, pamatojoties uz tās tiesas valsts tiesību normām, kurā puses vēršas, ciktāl to piemērošana nemazina regulas lietderīgo iedarbīgumu.

4. [...] [omissis: tiesvedība valsts tiesā]

Oberster Gerichtshof,

Vīne, 2020. gada 27. maijs

[..]

DARBBA VERSIJA